

II Małopolskie Dyktando Niepodległościowe

„Po polsku o historii”

dla uczniów kl. IV-VI szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych
województwa małopolskiego w roku szkolnym 2014/2015

ETAP SZKOLNY

26 września 2014 roku

Instrukcja dla osoby czytającej dyktando

Szanowni Państwo!

1. Tekst należy przeczytać trzykrotnie:
 - a) pierwszy raz – w całości
 - b) drugi raz wolniej, dyktując po jednym zdaniu
 - zdania wielokrotnie złożone należy podzielić na mniejsze, logiczne części, zgodnie z interpunkcją
 - znaki interpunkcyjne mogą być sygnalizowane jedynie przez intonację a nie nazywane
 - bardziej rozbudowane zdania można przeczytać ponownie
 - c) trzeci raz – znów w całości.
2. Łączny czas dyktanda (kodowanie, pisanie dyktanda i oddanie pracy) nie może przekroczyć 45 min.
3. Udział w Konkursie ma być dla uczniów przede wszystkim okazją do rozwijania zainteresowań humanistycznych i dociekliwości poznawczej: językowej i historycznej, dlatego zadbajmy o spokój i tonujmy rywalizację.

Dziękujemy!

Tekst dyktanda dla uczniów szkół PONADGIMNAZJALNYCH

Od niepodległości do wolności - stulecie w pigułce

W ponad tysiącletniej historii Polski okres od zakończenia I wojny światowej do obalenia komunizmu bywa nazywany czasem „od niepodległości do niepodległości”. Swoją niezależność I Rzeczpospolita utraciła w 1795 roku, mimo podjęcia takich wiekopomnych działań jak reformy Sejmu Czteroletniego i uchwalenie Konstytucji 3 maja.

Dnia 11 listopada 1918 roku powróciło do życia państwo polskie, tzw. II Rzeczpospolita, której rozkwit przypadł na okres zaledwie 20 lat względnego pokoju w Europie. Niebagatelną rolę w żmudnej odbudowie suwerenności Rzeczpospolitej Polskiej odegrał marszałek Józef Piłsudski, twórca Legionów Polskich.

Niezwykle prężny rozwój odrodzonej Polski przerwał wybuch II wojny światowej – prawdziwej hekatombie XX wieku. Od Morza Bałtyckiego po Kresy Wschodnie Polacy doznawali przemocy ze strony dwóch wrogów – hitlerowskich Niemiec i Sowietów. Nigdy jednak nie pogodzili się z niewolą i nie podjęli kolaboracji, o czym świadczy utworzenie Polskiego Państwa Podziemnego oraz działalność Armii Krajowej.

W ciężko doświadczonej stolicy nieistniejącego kraju wybuchło najpierw powstanie w getcie, związane ze sprzeciwem wobec Holokaustu, czyli ludobójstwu dokonywanemu przez nazistów na Żydach, a 1 sierpnia 1944 roku – powstanie warszawskie, którego sens pozostaje nierozstrzygniętym dylematem, ale heroiczna postawa uczestników zasługuje na najwyższy szacunek.

Długo oczekiwany koniec wojny nie przyniósł Polsce wolności, lecz komunistyczny reżim. Jednak i tym razem Polacy nie złożyli broni, podejmując różne działania przeciwko rządowi PZPR, choć bywały one krwawo tłumione. Mimo nacisków Stalina i kolejnych przywódców Związku Radzieckiego nie udało się zniszczyć Kościoła w Polsce, a kardynał Stefan Wyszyński, nazywany Prymasem Tysiąclecia, stał się duchowym przywódcą narodu. Wiele nadziei przyniósł Polakom wybór Karola Wojtyły na papieża w 1978 roku. Od tej chwili już nic nie mogło powstrzymać nadchodzących przemian.

Podwyżka cen, którą latem 1980 roku wprowadziły władze PRL, stała się impulsem do wybuchu licznych strajków, a następne wydarzenia spowodowały za niespełną dekadę upadek komunizmu nie tylko w Polsce, ale i w całej Europie Środkowo-Wschodniej. Na czele nowo powstałego związku zawodowego o nazwie „Solidarność” stanął elektryk ze Stoczni Gdańskiej – Lech Wałęsa, późniejszy laureat Pokojowej Nagrody Nobla. Mimo ogłoszenia 13 grudnia 1981 roku stanu wojennego komuniści nie mieli już żadnych szans na utrzymanie władzy. Obrady Okrągłego Stołu zakończyły się kompromisem i pierwszymi wolnymi wyborami w czerwcu 1989 roku. Teka premiera dla Tadeusza Mazowieckiego otworzyła drogę ku przekształceniu PRL w III Rzeczpospolitą, która przez 25 lat swojego istnienia odzyskała należne jej miejsce i znaczenie wśród narodów europejskich.